

[Lembourn.]

ikke nationaløkonomisk, men sociologisk og psykologisk bestemt; men en grundforskning af kilden til de økonomiske strømme, som det er vor opgave som politisk ansvarlige at kanalisere, interesserer kun lidt, for sociologi er en ueksakt disciplin. Den giver ikke direkte kontante resultater, og hvad der ikke kan spises, bryder ingen sig om. I slutningen af 1930'erne var der ca. 850 studerende ved det filosofiske fakultet ved universitetet, i dag er der 3.728, altså 4½ gang så mange. I dag er der flere, som studerer dansk litteratur, end der var studerende i alt ved hele det filosofiske fakultet for 25 år siden. Dengang var der 2 professorer i litteratur, det er der også i dag, men filologien giver heller ikke større produktion. At det er i romaner og på scenen, man skal høre den stemme, der er tidens, glemmer man, for hvem vil lytte til andre stemmer end elektronmaskinens summen op af produktionsresultater? Hvad betyder det, at de, der studerer humaniora, det være sig litteratur eller historie, sidder maset sammen 300 i et lokale til højst 100? De er jo ikke med i produktionslivet. Vi glemmer, at den første forudsætning for opfindelser, fremskridt og velstand er fantasi, og at netop ofte de største naturvidenskabelige opdagelser sker på en humanistisk inspiration. Vi glemmer, at med den stigende tekniske magt kræves større åndelig modenhed og større indsigt i menneskets psyke; ellers går balancen mellem menneskene og tingene tabt.

Det er derfor på høje tid, at man ikke blot satser mere på forskningen som sådan og mindre på det forbrug, som er en følge af gammel forskning, men også, at man inden for disciplinerne atter giver de humanistiske fakulteter deres rimelige andel i forhold til de naturvidenskabelige.

Vi kan vel sagtens næste år regne med at få et fælles videnskabeligt forskningsråd, ikke blot for naturvidenskab. Det er et fremskridt, men kun, hvis resultatet bliver, at humaniora atter får deres rimelige plads. Måske bør universiteterne, de højere læreanstalter og forskningen udskilles fra undervisningsministeriets administration og overføres til et ministerium for kunst og videnskab, så forskningen og kulturpolitikken tilsammen kan få en status, der kan give

dem en mere acceptabel placering over for andre og mere aggressive bevillingskrav. Vi vil alle sejle på floden, det går også en vis tid, selv om kilderne tørrer ud, men det går ikke hele tiden.

Morten Lange: Jeg vil gerne begynde med at takke den højtærede minister for hans indlæg om uddannelsen her i forbindelse med finanslovdebatten. Det forekommer mig, at de tanker, ministeren gav udtryk for, i hovedsagen pegede på en tendens henimod en udvikling af vort uddannelses-system, som man må håbe kan finde bred støtte her i tinget. Men der var måske alligevel noget om, at når dette er sagt og tendensens retning er accepteret, blev der alligevel knap nok pløjet dybt nok i vanskelighederne i den tale, den højtærede minister holdt for os.

Jeg tror, det har været det almindelige synspunkt eller i hvert fald det fremherskende synspunkt, at i de grundlæggende lag i vor uddannelse var det ikke så meget systemet, ikke så meget strukturen, som det var personalemangel og pladsmangel, der plagede os. Vi plages stadig væk af lærermangelen, vi plages stadig væk af mangel på skoler, og det er sager, som vi er klar over der må tages energiske forholdsregler imod. Men det forekommer mig, at det skinnede igennem en hel del af det, den højrærede minister sagde, at der er egentlig også andre ting i selve vort undervisningsvæsens opbygning, som ser ud til ikke rigtig at kunne tåle presset, ikke rigtig at svare til den udvikling, vi skal igennem.

Et af de steder, det viser sig tydeligst, er naturligvis i problemet om adgangen til gymnasiet, hvor det i hvert fald stedvis er sådan, at der er kapacitet både med lokaler og lærere, men hvor det alligevel kniber med at fylde nogle af disse skoler op, medens der naturligvis er rigelig tilgang andre steder. Der føres i dag en lidenskabelig diskussion om det er, fordi gymnasiet er for svært, eller hvad mon nu grunden kan være til, at de 10 pct., vi cirka er nået til her, så dårligt kan sammenlignes med de 20 pct., man er nået henimod i Norge, og de over 20 pct. studenter, man regner med i Sverige.

Jeg er ikke i tvivl om, at det i virkeligheden er en langt mere dybtgående krise